ΚΥΘΡΑΙΩΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΑΓΓΛΟΚΡΑΤΙΑΣ

Δρα Α. ΤΗΛΑΥΡΙΔΗ

Ἀνάμεσα στὶς μεγάλες κοινότητες τοῦ τόπου μας ποὺ προόδευαν στὸ παρελθὸν καὶ ποὺ πρόσφεραν σημαντικὴ βοήθεια στοὺς κατοίκους τους εἶναι ἀναμφίβολα καὶ ἡ Κυθραία. Ἡ ὡραία Κυθραία, ποὺ σήμερα βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ Τούρκου κατακτητῆ, ὁ ὁποῖος καταστρέφει τοὺς θησαυροὺς μιᾶς μεγάλης καὶ ἱστορικῆς κληρονομιᾶς. (1)

Σὲ τούτη τὴ σύντομη μελέτη μας, πρὶν παραθέσουμε τὰ κείμενά μας ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν Κυθραία, θὰ δοῦμεν μέσα σὲ γενικὲς γραμμὲς τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατοῦσε στὴν Κυθραία τόσο ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὅσο καὶ ἐπὶ Ἀγγλοκρατίας, ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἐκπαίδευση.

Στὴ διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας λειτουργοῦσαν στὴν Κυθραία δύο ἀρρεναγωγεῖα. Καὶ τὰ δυὸ ἱδρύθησαν τὸ 1855. Τὸ ἕνα βρισκόταν στὸν Ἅγιο Ἀνδρόνικο καὶ τὸ ἄλλο στὴ Χαρδακιώτισσα. Σὰν δάσκαλος τοῦ ἀρρεναγωγείου Ἁγίου Ἀνδρονίκου διετέλεσε ὁ Χ΄΄ Χριστοφῆς Χ΄΄ Πετρῆ, ὁ ὁποῖος καταγόταν ἀπὸ τὴν Κυθραία. Εἶχε κάμει στὸ παρελθὸν πολλὰ ταξίδια στὸ ἐξωτερικὸ καὶ ὅταν γύρισε ἀσκοῦσε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δασκάλου. Ἄλλος δάσκαλος τοῦ ἴδιου σχολείου ἦταν ὁ Μιχαὴλ Χριστοφίδης, ὁ ὁποῖος εἶχε κάμει ἔμπορος στὴν Αἴγυπτο. Τὸ 1856 λειτουργοῦσε ἰδιωτικὸ σχολεῖο μὲ δάσκαλο τὸν Χ΄΄ Κωνσταντίνον Παπᾶ Πέτρου. Τὰ παιδιὰ στὸ σχολεῖο αὐτὸ διδάσκονταν Ἀλφαβητάρι, Ὀκτώηχο, Ψαλτήρι καὶ Ἀπόστολο. Τὸ 1860 ἔφθασε στὴν Κύπρο ἀπὸ τὰ ἱεροσόλυμα ὁ Χ΄΄ Χριστόφορος Χ΄΄ Πετρῆ ὁ ὁποῖος ἦταν Κυθραιώτης καὶ ἵδρυσε ἀλληλοδιδακτικὴ σχολὴ στὴν Κυθραία. Σὰν δίδακτρα ἐπλήρωναν οἱ μαθητὲς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τέσσερα γρόσια. Ὕστερα ἀπὸ λίγα χρόνια καὶ συγκεκριμένα τὸ 1868 ἦλθε στὴ Κύπρο ἀπὸ τὴν Σμύρνη ὁ ἐκ Κυθραίας Μιχαὴλ Σεβέρης. Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἀνδρονίκου ἔκτισε τότε τὸ ἀλληλοδιδακτικὸ σχολεῖο εἰς τὸν περίβολον τῆς ἐκκλησίας καὶ ὁ Σεβέρης ἔγινε ὁ δάσκαλος τοῦ σχολείου.

Μὲ δαπάνες τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Μαρίνας κτίστηκε καὶ Παρθεναγωγεῖο στὸν περίβολο τῆς ἐκκλησίας. Δίδαξαν σ' αὐτὸ ἡ Πολυξένη Παπᾶ Ζαχαρίου καὶ ἡ Δέσποινα Χ΄΄ Λουκᾶ ἀπὸ τὴν Κυθραία. Ἐπίσης τὸ

1. Σημαντικὴ συμβολὴ στὴν ἱστορία τῆς Κυθρέας εἶναι ἡ μελέτη τοῦ ἱστορικοῦ Κ.Π. Κύρρη, «Ἡ Κυθρέα: Ἱστορικὸ διάγραμμα» ποὺ δημοσιεύτηκε στὸν «Κυπριακὸ Λόγο», Μαρτίου — Ἰουνίου 1976, σσ. 108—116.

1868 ἱδρύθηκε ἀρρεναγωγεῖον, ἀλληλοδιδακτικὸ σχολεῖο στὴν ἐνορία τῆς Χαρδακιώτισσας τῆς Κυθραίας ὅπου δίδαξε ὁ Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη μέχρι τὸ 1878.

Ἐπὶ Ἀγγλοκρατίας ἔχουμε τὴν σπουδαία ἔκθεση τοῦ Ἄγγλου Τμηματάρχη Παιδείας Σπένσερ ποὺ τὴν παραθέτουμε πιὸ κάτω.

«Ὑπάρχει ἓν πολὺ καλῶς διοικούμενον σχολεῖον. Οἱ διδάσκαλοι λαμβάνουν ὁ εἷς 6000 γρόσια καὶ τῷ παρεχωρήθη καὶ ἓν καλὸν δωμάτιον πρὸς διαμονὴν καὶ ὁ ἕτερος 300 γρόσια. Τὸ μητρῷον ἐγχειρισθὲν εἰς ἐμὲ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ ἐδείκνυε τὰ ὀνόματα 64 ἀρρένων καὶ 13 θηλέων κατατεταγμένων εἰς τάξεις ὡς ἑξῆς:

—Ἄρρενες.

1η Τ ά ξ ι ς (5) γραμματικὴ (1ον καὶ 2ον μέρος), γεωγραφία, ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, ἀριθμητικὴ (2ον μέρος).

2α Τ ά ξ ι ς (6) γραμματικὴ (1ον μέρος), γεωγραφία, ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, ἀριθμητικὴ (1ον μέρος), Ἱερὰ Ἱστορία, ὀρθογραφία.

3η Τ ά ξ ι ς (20) Ἱερὰ Ἱστορία, Κατήχησις, ἀριθμητικὴ (1ον μέρος), ἀνάγνωσις (ἀπὸ τὸν Γεροστάθην), γραφή.

4η Τ ά ξ ι ς (14) ἀνάγνωσις (Γεροστάθης καὶ Καλὸς πατήρ), γραφή, ἀριθμητικὴ (1ον μέρος).

5η Τ ά ξ ι ς (17) ἀνάγνωσις, γραφὴ (ἐπὶ πλακῶν) καὶ προφορικὴ ἀριθμητική.

Ὑπῆρχον καὶ δύο, οἱ ὁποῖοι ἦλθον δι' ἀριθμητικὴν καὶ γραφὴν μόνον.

»—Κοράσια.

1ον Προκεχωρημένη ἀνάγνωσις ἐκ βιβλίου, γραμματική, γραφή, καὶ ἀριθμητική.

3 Ἀνάγνωσις (Γεροστάθης), γραφή, ἀριθμητική.

9 Ἀνάγνωσις καὶ γραφή.

Ἤκουσα πάντα τὰ ἀνωτέρω μαθήματα καὶ ἐκφράζομαι εὐνοϊκῶς γενικῶς δι' ὅλα. Διὰ τὸ μάθημα τῆς Γεωγραφίας τὸ σχολεῖον τοῦτο ἔχει μεγάλην ἀνάγκην καταλλήλων γεωγραφικῶν χαρτῶν. Πράξεις πολλαπλασιασμοῦ, διαιρέσεως καὶ κλασμάτων ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ πίνακος. Ἓν κοράσιον ἐξετέλεσε καλῶς μίαν πρᾶξιν πολλαπλασιασμοῦ.

Οἱ γονεῖς τῶν παιδίων ἐπλήρωνον 6500 γρόσια, ὁ Ἐπίσκοπος 500, καὶ ἡ «τοπικὴ ἐκκλησία» 2000 γρόσια ἐνιαυσίως διὰ τὰ σχολεῖα. Τὰ ὀνόματα τῶν διδασκάλων εἶναι Μιχαὴλ καὶ Χατζηγιώργης. Ἐπειδὴ εἶναι δύο ἐπικρατεῖ μεγαλυτέρα τάξις εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τὰ μικρὰ διδάσκονται ὑπὸ τῶν διδασκάλων προσωπικῶς ἀντὶ ὑπὸ ἄλλων παιδίων, ὅπως γενικῶς συμβαίνει.

Ὁ διευθυντὴς φαίνεται ὅτι προσπαθεῖ πολὺ νὰ κάμη καλῶς τὸ καθῆκόν του. Οἱ τρόποι του εἶναι εὐχάριστοι καὶ εὐγενεῖς. Θεωρῶ αὐτὸν ἄξιον πάσης ἐνθαρρύνσεως.

Εἰς τὸ «ἄνω» μέρος τῆς Κυθραίας τὸ ὀνομαζόμενον Χαρδικιώτισσα ὑπάρχει σχολεῖον μὲ 32 παιδία: 28 ἄρρενα καὶ 4 θήλεα. Τὸ σχολεῖον κατὰ τὸ ἥμισυ ἦτο πλῆρες καυσοξύλων καὶ τὰ παιδία ἦσαν ἔξω. Ἤκουσα δύο παιδία νὰ ἀναγινώσκουν Ξενοφῶντος Κύρου Παιδείαν, νὰ ἑρμηνεύουν καὶ νὰ ἀναλύουν αὐτήν. Τρία παιδιὰ τῆς ἑπομένης τάξεως ἀνεγίνωσκον Ἱερὸν Χρυσόστομον καὶ ἐπανελάμβανον τεμάχια γραμματικῆς. Ἕν παιδίον καὶ ἓν κοράσιον ἀνεγίνωσκον Γεροστάθην καὶ ἀπεστήθιζον τεμάχια Κατηχήσεως μὲ τὰ συνήθη λάθη. Δύο παιδία καὶ δύο κοράσια τῆς 4ης τάξεως ἀνεγίνωσκον ἀπὸ τὸν «Καλὸν πατέρα». Τρία παιδιὰ τῆς 5ης τάξεως ἀνεγίνωσκον Καινὴν Διαθήκην (Πράξεις ΙΙ) καὶ 3 ἐν τῇ 6η τάξει ἀνεγίνωσκον ἀπὸ τὴν κατήχησιν καὶ τὴν Ἱστορίαν τοῦ Εὐαγγελίου. Τὰ ὑπολειπόμενα ἦσαν μικρὰ μὲ μαθήματα κατώτερα καὶ διηροῦντο εἰς 4 τμήματα. Τὰ διανοητικὰ προσόντα τοῦ διδασκάλου ἦσαν ἐπαρκῆ καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐδίδασκε τοὺς μαθητάς του καλῶς»[2].

Τὰ ἔγγραφα ποὺ παραθέτουμε πιὸ κάτω ἔχουν σχέση μὲ τὴν Κυθρέα καὶ μᾶς δίνουν μιὰ γενικὴ εἰκόνα τῆς δράσης τῆς μεγάλης αὐτῆς κοινότητας. Τὰ δημοσιεύουμε ὅπως βρίσκονται στὸ ἀρχικό τους προτότυπο.

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1.

Μακαριώτατε καὶ Σεβασμιώτατε
Δέσποτα ἅγιε δουλικῶς προσκυνῶ·

Μὲ τὰς ταπεινάς μου προσκυνήσεις, ἀναγγέλω ὅτι ἔλαβον τὴν ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἵνα ἐξετάσω περὶ σχολείων ἀλληλοδιδακτικῶν· ἂν συντηροῦνται εἰς τοὺς δύο Καζάδες, ἕνεκα τοὺς δυστυχεῖς χρόνους τοὺς ὁποίους ἐπεράσαμεν καὶ περνοῦμεν μέχρι τοῦδε, καὶ ὀλίγα σχολεῖα ὅπου εἶχαν παρημελήθησαν.

Ἐκ τοῦ Καζὰ Κυθραίας ὑπάρχουν τρία, α) Ἅγιος Ἀνδρόνικος, διδάσκαλος ὁ Κύρκος Μιχαὴλ Σεβέρη, ἔχει μαθητὰς τεσσαράκοντα δύο. Ἐξ αὐτῶν ἕνας, ὀνομαζόμενος Σολωμὸς Δημητρίου πτωχότατος. Ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου εἶναι πέντε γρόσια καὶ ἐπειδὴ τὸν μῆνα,

2. Γιὰ τὰ σχολεῖα στὴν Κυθρέα βλ. Λ. Φιλίππου, «Τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα ἐν Κύπρῳ κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας (1571—1878)», Λευκωσία 1930, σσ. 225—227 καὶ Ι.Κ. Περιστιάνη, «Ἱστορία τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς κατακτήσεως μέχρι τῆς Ἀγγλικῆς Κατοχῆς (1571—1878)», Λευκωσία 1930, σσ. 167—169. Γενικὰ γιὰ τὴν Παιδεία στὴν Κύπρο ἐπὶ Ἀγγλοκρατίας ἀναφέρουμε τὴν μελέτη τοῦ Κλ. Μυριανθόπουλου, «Ἡ Παιδεία ἐν Κύπρῳ ἐπὶ Ἀγγλοκρατίας 1878—1946», Λεμεσὸ 1946 καὶ τοῦ P.K. Persianis, Church and state in Cyprus education, Nicosia 1978.

ὅσοι ἔχουν τοὺς τρόπους, πληρώνει καὶ ἡ ἐκκλησία γρ. 500 διὰ τοὺς δυστυχεῖς.

Εἰς τὸ Ἰδάλιον εἶναι ὁ Κύρκος Μιχαὴλ Καλονᾶς. Ἔχει μαθητὰς 22. Παίρνει ἀπὸ ἕκαστον μαθητὴν γρόσια 3 κάθε μῆνα. Ἡ ἐκκλησία δὲν πληρώνει.

Εἰς τὰ Λύμπια εἶναι ὁ Δημήτρης. Ἔχει μαθητὰς 25. Ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου εἶναι πρὸς 5 γρόσια κάθε μαθητής. Ἡ ἐκκλησία δὲν πληρώνει.

Εἰς τὸν Καζὰν τῆς Ὀρεινῆς ὑπάρχει ἕν σχολεῖον, χωρίον Πέρα. Τὸ ὄνομα τοῦ διδασκάλου ἀγνοῶ. Ἔχει μαθητὰς 40. Ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου εἶναι γρ. 1200 χωρὶς νὰ πληρώνει ἡ ἐκκλησία.

Καζὰς Κυθραίας: ὅσα χωρία εἶναι μεγάλα ἐξ ἄλλου ἔχουν καὶ τὰ μέσα διὰ νὰ συστηθοῦν σχολεῖα, εἶναι τὸ Καϊμακλὶ καὶ ὁ Στρόβολος.

Ὀρεινή: Εἰς τὰς Δευτερᾶς, τὸν Λυθροδόντα καὶ Παλαιομέτοχον.

Ταῦτα καὶ μένων προσκυνῶν τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος
δοῦλος πρόθυμος καὶ εὐπειθὴς τέκνον,
Ἰωακεὶμ Ἱεροδιάκονος
1872 τῇ 25 Φεβρουαρίου

ἐκ τῆς Κυθρέας

Κανένα σχολεῖο δὲν ἔχει.

2.

Τῷ Μακαριωτάτῳ καὶ Σεβασμιωτάτῳ
Ἀρχιεπισκόπῳ Κυρίῳ μου Κυρίῳ Σωφρονίῳ
τῷ Σεβαστῷ μοι πατρὶ καὶ Δεσπότῃ
εἰς Ἀρχιεπισκοπήν.
Προσκυνητῶς.

Σήμερον 8/20 7βρίου συνελθόντες οἱ κάτοικοι τῶν 5 ἐνορ ῶν Κυθραίας καὶ τῶν πέριξ χωρίων ἐξελεξάμεθα ἐπιτροπὴν δεκαμελῆ τοὺς Κυρίους Κυρίους τῆς μὲν Ἁγίας Ἄννης τὸν πρωτοπαπᾶν Ζαχαρίαν, τῆς δὲ Χορδακιωτίσσης τὸν Ἀντώνιον Μιχαήλ, τοῦ δὲ Ἁγίου Γεωργίου τὸν Χ΄΄ Γεώργιον Παπᾶ Ἰακώβου, τοῦ δὲ Ἁγίου Ἀνδρονίκου τὸν Θεμιστοκλῆν Ι. Φραγκοῦς, τῆς δὲ Ἁγίας Μαρίνης τὸν Χ΄΄ Σάββαν Ζαμπάκκου, τῆς δὲ Χρυσίδος τὸν Ἱερώνυμον Χ΄΄ Χρίστου, τοῦ δὲ Νέου Χωρίου τὸν Χ΄΄ Χαραλαμπὴν Παπᾶ Λουκᾶ, τοῦ δὲ Παλαικύθρου τὸν Δημήτρην Χ΄΄ Κυριακοῦ, τοῦ δὲ Ἔξω Μετοχίου τὸν Χ΄΄ Παύλου, τῆς δὲ Βώνης τὸν Παπᾶ Χριστόδουλον Βασιλείου εἰς τοὺς ὁποίους χορηγοῦμεν τὸ δικαίωμα νὰ ἐργάζωνται ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος ἐπὶ ἕν ἔτος ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου καὶ ἐν γένει τῆς Πατρίδος ὑπ' εὐθύνην ἡμῶν αὐτῶν· διὸ καὶ δίδομεν εἰς χεῖρας των τὸν παρὸν πληρεξούσιον. 1881

Αἱ τῶν 5 ἐνοριῶν Κυθραίας ὑπογραφαὶ

Γεώργιος Μιχαηλίδης, Χ΄΄ Κωστῆ Μιχαήλ, Μιχαὴλ Χριστοφίδης, Χ΄΄ Γεώργιος Χ΄΄ Ἰωάννου, Ι. Χ΄΄ Χριστοφῆ, Νικόλας Μιχαὴλ, Καλλῆς Χ΄΄ Σάββα, Χρῖστος Παπᾶ Ἰακώβου, Χ΄΄ Πιερῆς Χ΄΄ Μιχαήλ, Κωστῆς Κακουλλῆ, Νικόλας Γιακουμῆ, Μάρκου, Χ΄ Κωνσταντῆς Χ΄΄ Μιχαήλ, Μιχαὴλ Ζαχαρίου Γεωργαλλῆς.

3.

Λευκωσία 16.11.82

Πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Χριστιανικῆς Σχολῆς εἰς Κυθρέα

Ἔχω νὰ σᾶς πληροφορήσω ὅτι ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔλαβε γνῶσιν περὶ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἀποικιῶν ἀναφορικῶς τῆς ἱδρύσεως γενικὰ ἐπὶ τῶν σχολείων συμβουλίου διὰ τὴν ὁποίαν περιμένετε.

Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν τώρα οὐδεμία αἰτία νὰ σᾶς ἐμποδίση τὸ νὰ ἀπαιτήσετε τὴν παραχώρησιν πρὸς βοήθειαν τοῦ Σχολείου σας ἡ ὁποία ἦταν ἕτοιμη ἀπὸ τῆς 1ης Ἀπριλίου τοῦ τρέχοντος ἔτους καὶ τῆς ὁποίας εἶναι μέγα δυστύχημα νὰ στερηθῆ ἔτι περισσότερον ἡ σχολή σας.

Δὲν ἔχετε παρὰ ἁπλῶς νὰ στείλετε τὴν ζητουμένην πληροφορίαν ἐν τῆς ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Μαΐου χρονολογημένην. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἀποικιῶν διέταξεν ἵνα ἡ πληροφορία αὕτη ἀπαιτεῖται παρὰ πάσης Σχολῆς λαμβανούσης Κυβερνητικὴν ἐπικουρίαν.

Ἡ ἐγκύκλιος ἀντ' ἀρχὰς ἀπαιτοῦσε πληροφορίας διὰ τὸ ἔτος 1881. Αἱ ἴδιαι φόρμαι κάμνουν μὲ διορθωμένην ἡμερομηνίαν διὰ τὸ ἥμισυ ἔτος ἀπὸ 1ην Ἀπριλίου μέχρι Σεπτεμβρίου 30 1882 διὰ τὴν ὁποίαν περίοδον ἡ πληροφορία δὲν ἀπαιτεῖται.

(ὑπογρ.) Ι. Ἴγγλης
Διοικητὴς

Μὲ αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν ἀποστέλλονται καὶ αἱ φόρμαι.

4.

Μακαριώτατε,

Λαβόντες σήμερον παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐπιστολήν, ἀγγέλουσαν ἡμῖν, ὅτι ἡ Υ· Μακαριότης ἔλαβε παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἀποικιῶν ἀπόφασιν πρὸς σύστασιν Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, καὶ ὅτι, συνεπεία τοιαύτης ἀποφάσεως, αἴρεται πᾶσα αἰτία ἀφ' ἡμῶν τοῦ ν' ἀποποιούμεθα τὴν ἐπιχορήγησιν τῆς Κυβερνήσεως ἰδιαιτέρως δὲ μᾶς ἔστειλε καὶ τὰς φόρμας, ὡς ὀνομάζει τὰς ζητουμένας πληροφορίας περὶ τῶν σχολείων, ὥς καὶ ἄλλοτε μᾶς ἔστειλε, λαβόντες λοιπὸν τοιαύτην ἐπιστολὴν δὲν ἠθελήσαμεν νὰ ἐνεργήσωμεν τιμὴ ἐξαρτώμε-

νον τῆς εὐθυφροσύνης τῆς Ὑμ. Μακαριότητος. Διὸ στέλλομεν Αὐτῇ τὴν τε ἐπιστολήν, ἐλάβομεν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὰς ὁδηγίας, καὶ ἀναμένομεν ὁδηγὸν τῆς Ὑμ. Μακαριότητος τὴν γνώμην καὶ τὰς συμβολάς.

Δέξου Μακαριώτατε Δέσποτα τὰ ὑϊκὰ καὶ βαθύτατα ἡμῶν προσκυνήματα καὶ τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς τὴν Ὑμ. Μακαριότητα ἀφοσίωσίν μας.

Τῆς Ὑ. Μακαριότητος

Κυθραία 8 Νοεμβρίου 1882

Θ.Ι. Φραγκοῦς
Χ΄΄ Γεώργιος Παπᾶ Ἰάκωβος

5.

Μακαριότατε,

Καὶ ἄλλην μου ἐπιστολὴν ἔστειλα τῇ Ὑμ. Μακαριότητι εἰς τὴν ὁποίαν τῇ ὑπενθύμιζα περὶ τῆς ἐν Κυθραίᾳ μεταθέσεώς μου.

Ἐλπίζω ὅτι ἡ Ὑμ. Μακαριότης θέλει ὁμιλήσει πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν μέγαν Ἁρμοστὴν τὰ δέοντα ὑπὲρ ἐμοῦ διὰ τὸ ἐν Κυθραίᾳ νεοσυστηθησόμενον Κωμοδικεῖον, ὄντως μεταθέσει ἐμὲ ἐκεῖ.

Σύγνωθί μοι Μακαριότατε διότι ἐνοχλῶ ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν μοι, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι ἡ Ὑμ. Μακαριότης δὲν θέλει δυσαρεστηθεῖ, μᾶλλον θέλει εὐχαριστηθεῖ ὅταν μανθάννει περὶ ἐμοῦ πῶς διάκειμαι.

Τῇ Ὑμ. Μακαριότητι,
εὐπειθὲς τέκνον
Χριστοφάκης Μέλλιον

Καλάνιον
Τῇ 19/31) 3) 86

6.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου Κύριε κε Σωφρόνιε.

Τὴν σεβαστὴν Αὐτῆς Μακαριότητα ὑϊκῶς καὶ ταπεινῶς προσκυνοῦμεν.

Ἐκ θρησκευτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ αἰσθήματος ἡ κοινότης τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κυθραίας καὶ τῶν πέριξ χωρίων συνελθοῦσα σήμερον ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρονίκου ἐδήλωσε δημοσίως τὴν λύπην της ἐπὶ τῇ καταπατήσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν Αὐτῆς δικαιωμάτων ὑπὸ τῆς Ὑ. Πύλης, παραχωρησάσης παρὰ τὰ νενονισμένα καὶ τὸ καθεστὼς προνόμια, ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν εἰς δύο Βουλγάρους Ἀρχιερεῖς.

Συνέταξε δὲ ψήφισμα δι' οὗ διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἐκνόμου τῆς Ὑ. Πύλης ἀποφάσεως καὶ ὑπογράφασα τοῦτο ἐσωκλείει τῇ παρούσῃ καὶ

παρακαλεῖ θερμῶς τὴν Υ. Μακαριότητα, ὅντως εὐαρεστηθεῖσα διαβιβάσῃ τοῦτο ὅπου δεῖ.

Διατελοῦμεν μετὰ σεβασμοῦ τῆς Υ. Μακαριότητος τέκνα εὐπειθῆ καὶ ταπεινότατοι θεράποντες.
Κυθραία 23.10 Ἰουνίου 1894

Χ΄΄ Ζαχαρίας Ἰωάννου
Θ.Ι. Φραγκοῦς
Χρῖστος Ἀντωνιάδης
Νικολάκης Χ΄΄ Γεωργίου
Χ΄΄ Πέτρος Χ΄΄ Νικολάου
Γεώργιος Μιχαηλίδης

7.

Σήμερον τὴν 7ην 9βρίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 1888 συσκέψεως γενομένης μεταξὺ τινων ἐκ τῶν προϊσταμένων τῶν ἓξ ἐνοριῶν τῆς Κυθραίας περὶ τῆς εἰσπράξεως τῶν ἀνέκαθεν θρονικῶν εἰσοδημάτων, οἷον λειτουργικῶν καὶ ζητειῶν (ἐκτὸς τῶν Κανονικῶν τῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν ἅτινα ὀφείλουσιν οἱ κατὰ καιρούς, Ἐπίτροποι νὰ πληρώνωσιν ἐτησίως ἄνευ οὐδεμιᾶς προφάσεως ἢ ἀντιλογίας) ἐνεκρίθη νὰ διορισθῇ ἐν ἑκάστῃ ἐνορίᾳ Ἐπιτροπὴ ἀπαρτιζομένη ἐκ τῶν ἑξῆς:

Ἐν τῇ ἐνορίᾳ Γιργανιᾶς, ἐκ τῶν Αἰδεσιμωτάτων Πρωτοπαπᾶ Ζαχαρίου Παπᾶ Γεωργίου καὶ Σιλβέστρου Ἱερομονάχου καὶ τῶν ἀξιοτίμων κυρίων Σοφοκλέους Χ΄΄ Μιχαὴλ καὶ Στυλιανοῦ Αὐγουστῆ.

Ἐν τῇ ἐνορίᾳ Χαρδακιωτίσσης, ἐκ τῶν Αἰδεσιμωτάτων Πρωτοπαπᾶ Ζαχαρίου, Παπᾶ Γεωργίου καὶ Σιλβέστρου Ἱερομονάχου, καὶ τῶν ἀξιοτίμων κυρίων Ἀντωνίου Μιχαήλ, Λ. Παπᾶ Γεωργίου, Γεωργίου Κωνσταντίνου καὶ Χ΄΄ Χρήστου Χ΄΄ Γεωργίου.

Ἐν τῇ ἐνορίᾳ Ἁγίου Ἀνδρονίκου, ἐκ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Παπᾶ Χριστοδούλου Σ. Μυρμίντζη καὶ τῶν ἀξιοτίμων κυρίων Χριστοδούλου Ἀντωνιάδου, Θεμιστοκλέους Ι. Φραγκοῦς, Γεωργίου Ἀντωνιάδου καὶ Ζαχαρία Χ΄΄ Νικολάου.

Ἐν τῇ ἐνορίᾳ Ἁγίου Γεωργίου, ἐκ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Παπᾶ Χριστοφόρου Νικολάου, καὶ τῶν ἀξιοτίμων κυρίων Χ΄΄ Ἰωσὴφ Χ΄΄ Ἀντωνίου, Νικολάου Χ΄΄ Γεωργίου καὶ Κωνσταντίνου Χ΄΄ Ἰωάννου.

Ἐν τῇ ἐνορίᾳ Ἁγίας Μαρίνης, ἐκ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Παπᾶ Κωνσταντίνου Παπᾶ Πέτρου καὶ τῶν ἀξιοτίμων κυρίων Νικολάου Κακουλλῆ, Βασιλείου Ἰωσήφ, Νικολάου Χ΄΄ Ἀντωνίου καὶ Γεωργάκη Χ΄΄ Χριστοδούλου.

Καὶ ἐν τῇ ἐνορίᾳ Χρυσῖδος ἐκ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Παπᾶ Κωνσταντίνου Πιερίδου, καὶ τῶν ἀξιοτίμων κυρίων Χ΄΄ Γεωργίου Χ΄΄ Πέτρου, Χ΄΄ Γεωργίου Χ΄΄ Ἀθανάση, Χ΄΄ Μιχαὴλ Χ΄΄ Ἀθανάση καὶ Κωστῆ Ταλλιαδούρου. Οἵτινες νὰ διανέμουσι δικαίως καὶ ἀναλόγως τῆς καταστάσεως ἑνὸς ἑκάστου Χριστιανοῦ τὸ τελειτουργικὸν καὶ τὴν ζητείαν, καὶ νὰ ἐ-

νεργῶσιν ἵνα εἰσπράττηται κατὰ τὴν εὔλογον καὶ δικαίαν διανομὴν τὴν ὁποίαν ἐγκρίνει ἡ ἐν λόγω ἐπιτροπὴ ἑκάστης ἐνορίας. Αἱ ἐπιτροπαὶ αὗται θὰ ὦσιν ἀναγνωρισμέναι ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἐπιτροπὴ διορισθεῖσα πρὸς εἴσπραξιν καὶ διευκόλυνσιν τῶν ἀνέκαθεν θρονικῶν δικαιωμάτων ἐνεργοῦσα ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς».

Αἱ ἐν λόγω ἐπιτροπαί, ἀφοῦ συσκεφθῶσιν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἢ ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ, ὑπὸ τὴν προεδρίαν ἄλλου ἐπίτηδες ἐκ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀπεσταλμένου, θέλουσι συντάσσει καταλόγους ὁρίζοντες τὸ ποσὸν ἑκάστου Χριστιανοῦ, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη ἀναλόγως τῆς καταστάσεως αὐτῶν. Τότε ἀμέσως ἐνεργοῦσι τὰ ἀπαρτίζοντα τὰς ἐπιτροπὰς πρόσωπα τὴν εἴσπραξιν ἐν καιρῷ εὐθέτῳ, εἴτε εἰς χρήματα, εἴτε εἰς εἴδος π.χ. ἐλαίας, ἢ ἐλαιόλαδον ὅπως ἕκαστος εὐκολύνεται.

Μετὰ τὴν εἴσπραξιν τὸ συναθροισθὲν ποσὸν παραδίνεται εἰς χεῖρας τοῦ ὑπαλλήλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ λαμβάνει ἡ ἐπιτροπὴ ἀπόδειξιν παραλαβῆς τοῦ ποσοῦ, ὅπερ παρέδωκεν ἂν δὲ μένῃ ὑπόλοιπόν τι σημειοῦται ἐπὶ τοῦ καταλόγου τῆς εἰσπράξεως, καὶ ἂν μὲν ὑπάρχουσι λόγοι δίκαιοι καὶ εὔλογοι ἄρνησις, διορθοῦται ὁ κατάλογος καὶ τροποποιεῖται ἐπὶ τὸ δικαιότερον εἰ δὲ μὴ ἂν οἱ λόγοι προέρχωνται τυχὸν ἐκ δυστροπίας, τότε ἐπιβάλλονται εἰς τοὺς δυστροποῦντας, τὰ ἀναγκαῖα ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια καὶ ἄλλαι ποιναὶ ἐκκλησιαστικαί, μέχρις οὗ νοήσωσι πάντες ὅτι «οἱ νόμοι ἐτέθησαν ἵνα τηρῶνται». Ὅθεν πᾶς παραβάτης τιμωρεῖται ἀναλόγως τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ.

Ἅπαντα ἐν γένει τὰ ἀξιότιμα μέλη τῶν ἐν λόγῳ ἐπιτροπῶν θεωροῦνται ὡς ἕν σῶμα ὡς ὄντα τέκνα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος, διὸ καὶ καθῆκον ἔχουσι καὶ δικαίωμα ὁσάκις ἡ χρεία τὰ καλέσῃ νὰ συνέρχωνται ἐπὶ τὸ αὐτό, νὰ συσκέπτωνται, νὰ συνεργάζωνται, νὰ συμπράττωσι, νὰ συμβοηθῶνται, καὶ ἐν γένει νὰ συνυποστηρίζωνται μεταξύ των.

Ὁσάκις εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθῃ ὁ ὑπάλληλος, ἢ ἄλλος τις ἐκ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀπεσταλμένος νὰ ζητῇ τὰς ἐπιτροπὰς ἑκάστης ἐνορίας καὶ νὰ συσκέπτηται μετ' αὐτῶν πρὸς εὐκολίαν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Ἐφ' ᾧ καὶ ἐγένετο ἡ παροῦσα πρᾶξις καὶ ἐγκριθεῖσα ὑπεγράφη παρὰ τῶν ἀξιοτίμων ἐπιτροπῶν, καὶ ἐπεικυρώθη ὑπὸ τῆς Α. Σ. Μακαριότητος πρὸς ἀποφυγὴν πάσης προφάσεως ἢ ἀντιλογίας.

8.

Μακάριος Ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος

Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς, τιμιότατοι προεστῶτες τῶν δύο ἐνοριῶν Κυθραίας Ἁγίου Ἀνδρονίκου καὶ Ἁγίας Μαρίνης, πατρικῶς εὐχόμενοι εὐλογοῦμέν Σας. Αὔριον μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν νὰ παρευρεθῆτε εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς Θεοτόκου, ὅπου εἶναι καὶ ὁ ἡμέτερος Ἱεροδιάκονος Ἰωσήφ, νὰ προσκαλέσητε τὸν Ἐλευθέριον Χ΄΄ Σάββα ἀπὸ Ἁγίαν Μαρίναν, καὶ νὰ εἴπητε πρὸς αὐτὸν, ὅτι ὁ νόμος δὲν συγχωρεῖ ποτὲ νὰ λάβῃ τὴν θυγατέρα Χ΄΄ Παύλου εἰς σύζυγον, ἐπειδὴ ὑπάρχει μεταξύ των στενὴ συγγένεια. Ἐὰν δὲ οὗτος ἀκούσῃ τὰς προτροπάς Σας, καὶ μεταβάλῃ φρόνημα, καλῶς ἔχει, εἰ δὲ μή, νὰ εἰπῆτε εἰς τὸν Μουδίρην τοῦ Καζᾶ νὰ τὸν στείλῃ δι' ἑνὸς ζαπτιγὲ εἰς τὸ Σαράγιον, διὰ νὰ δώσῃ τὸν λόγον ἐνώπιον τοῦ

Συμβουλίου διὰ ποίαν αἰτίαν τολμᾶ νὰ πράξῃ τὴν παράνομον ταύτην ἀπόφασιν, ἐν ᾧ ὁ Ἐκκλησιαστικὸς νόμος τὴν ἀπαγορεύει. Λέγω δὲ πρὸς ὑμᾶς νὰ μὴ ἀδιαφορήσητε περὶ τούτου, ἀλλ' ὅπως Σᾶς συνιστῶ νὰ πράξητε. Τῇ 10 Ἀπριλλίου 1865 : Ἐν Λευκωσίᾳ

Ἐν Χριστῷ εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἔστω ὑμῖν γνωστὸν ἅγιοι Ἱερεῖς καὶ τίμιοι προϊστάμενοι, ὅτι ἐπειδὴ τινὲς τῶν ἐν Κυθραίᾳ χριστιανῶν καὶ τῶν πέριξ Αὐτῆς, τολμῶσι νὰ καταφρονῶσι τὰ Θεοδίδακτα καὶ Θεοπαράδοτα ἐντάλματα, ἀπαιτοῦντες νὰ κάμνουν παράνομα συνοικέσια, καὶ συμβουλευόμενοι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀκούουν, οὔτε διορθώνονται, ἡ Ἐκκλησία θὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ ἐκδώσῃ καὶ ν' ἀποστείλῃ ἐκεῖ ἀφορισμὸν ὅπως ἀναγνωρισθῇ ἐπισήμως ἐπὶ ἐκκλησιῶν, καὶ τὸ κρίμα καὶ ἡ ἁμαρτία ἔστω ἐπὶ τοῦ τραχήλου ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι μὴ φοβούμενοι θεὸν οὐδὲ ἐντρεπόμενοι ἀνθρώπους, τολμῶ ι νὰ γίνωνται παραβάται τῶν ἐντολῶν τοῦ ὑψίστου Θεοῦ πρὸς τὸν ὁποῖον ἔχουν νὰ ἀπολογηθοῦν ἐν ὥρα κρίσεως.

[Στὶς ἀμέσως ἑπόμενες σελίδες (12—21) παραθέτουμε τὰ σχετικὰ ἔγγραφα]

ΠΙΝΑΚΑΣ

Πιὸ κάτω παραθέτουμε τὰ διάφορα ἔγγραφα σὲ φωτοτυπία:

Ἔγγραφο ἀρ. 1

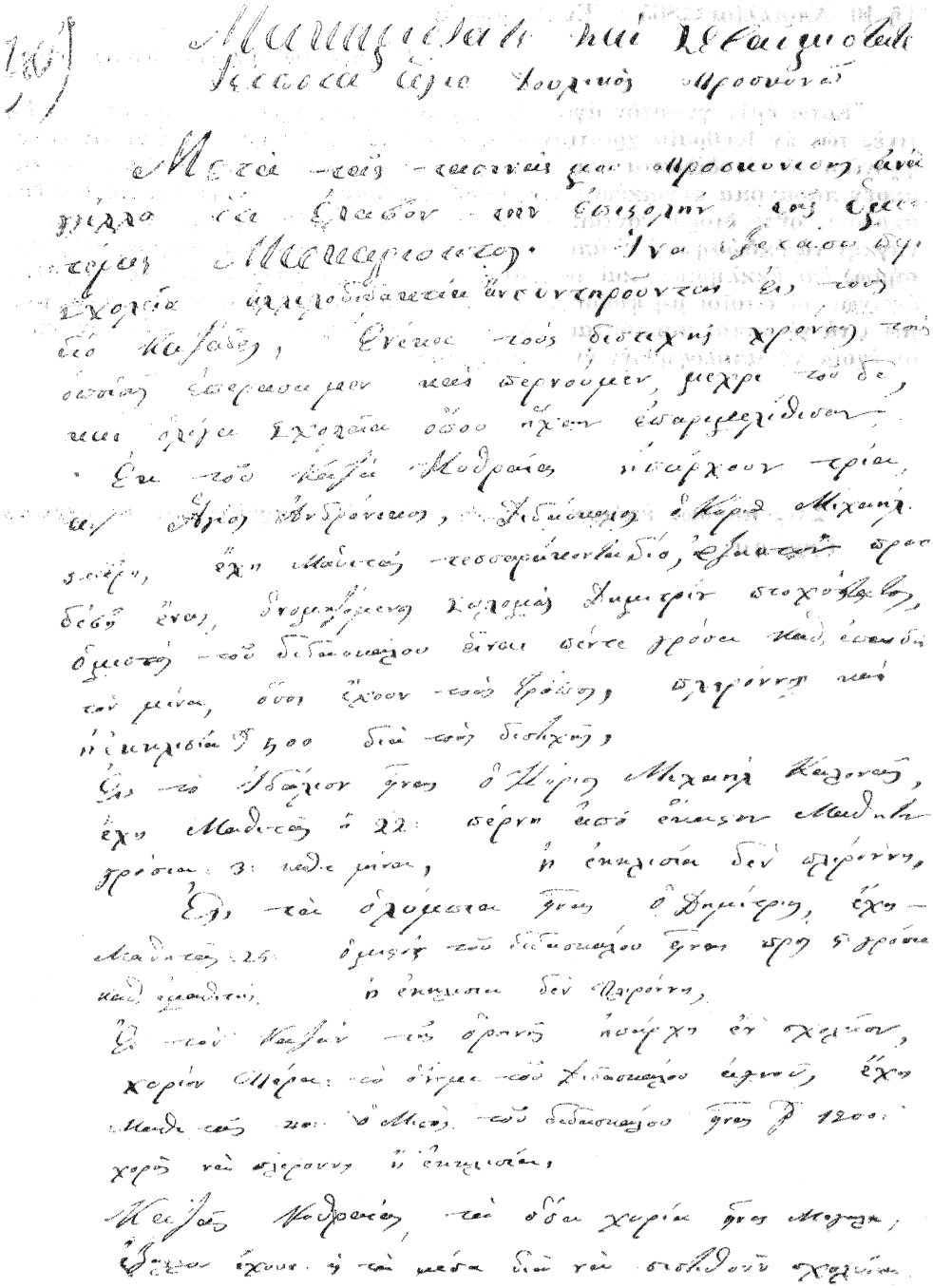

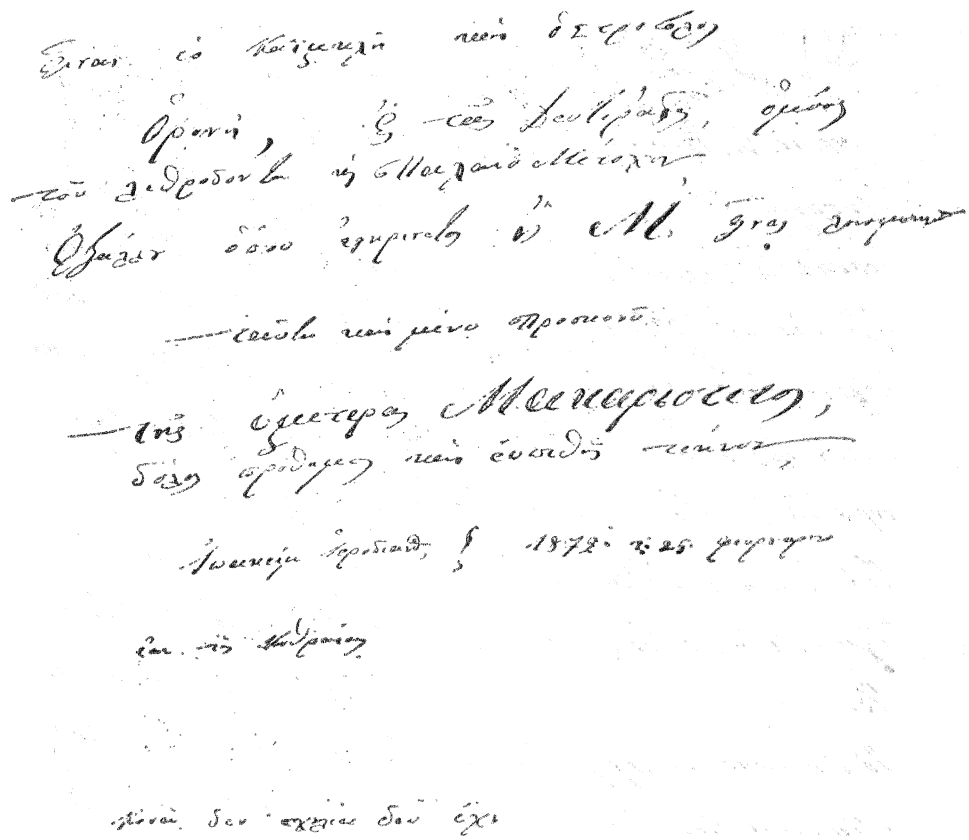

Ἔγγραφο ἀρ. 2

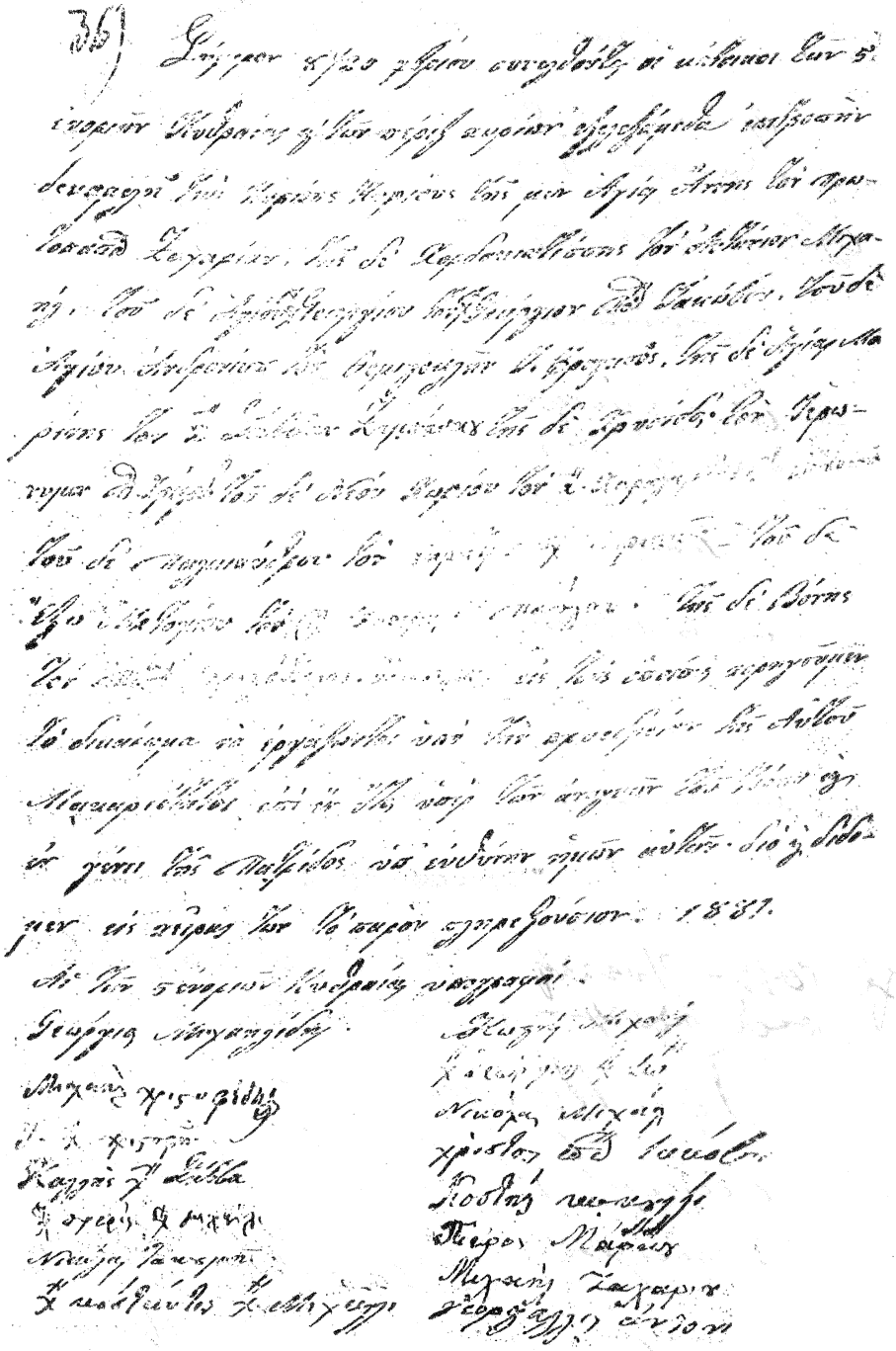

Ἔγγραφο ἀρ. 3

αρ. 26'

Ἀνδρίτσαινα
16. 11. 32.

11η

Πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Χριστιανικῆς Σχολῆς
εἰς Κυθρέαν

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἀναγγείλω ὅτι ἡ αὐτὴ Διευθύντρια ἡ ἀρχαιοτάτη ἔλαβε γνῶσιν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἀποστολικοῦ καὶ τῶν ἀποκλειστικῶν ἀναγορεύσεως τῆς ὑμετέρας γενικῆς καὶ τῶν σχολείων συμβουλίου, διὰ τὴν αὐτὴν ἀφιερώθηκε

Δὲν ὑπάρχει χαιρὸν ~~χάρα~~ λόγω αὐτέρεια αἰτία νὰ σᾶς ἐμποδίσω, ἢ νὰ ἀναλάβετε τὴν παραχώρησιν πρὸς βοήθειαν τῶν Σχολείων, ἡ ἀναλογία ἄλλων Πόλεως ἀπὸ τὴν 1ην ἀρχείαν τοῦ ἔχειν ἐλευθερίαν τῆς ἀποκλειστικῆς εἶναι μέγα δυσλίχρημα νὰ ἀναγνωρίσῃ ἐλπὶ ἀφιεροῦμεν ἡ σχολὴ σας —

Δὲν ἔχετε παρὰ ἀφ' ὑμῶν νὰ ἀλλάξετε τὴν ἡμερομηνίαν ἀγορεύσεως ἐν τῇ ἀπὸ τῶν ἀφιερωθέντων Μαΐου χρόνου ἀρχιερέα — Ὁ Ἀφορμὴς τῶν ἀποκλειστικῶν διεκλάβεν εἶναι ἡ ἀγορεύσεις αὐτὴ ἀναλήψεως παρὰ ἀπὸ τῆς Σχολῆς Παρθεναγωγείου Κυθρεατικῆς ἐποικοῦσιν —

Ἡ ἐμπόνησις ἀφ' ἀρχῆς ἀναλύσεως ἀγορεύσεως διὰ τὸ ἔτος 1881 — αἱ ἴδιαι Φόρμαι παίρνουν μὲ διορθωμένην ἡμερομηνίαν διὰ τὸ ἡμέτερον ἔτος ἀπὸ 1ην ἀφιερώσεως μέχρι Σεπτεμβρίου 30. 1882. εἰς τὴν αὐτὴν ἀφιερώθη ἡ ἀγορεύσεις δὲν ἀναλήψεται —

(υπ) Π. Ἰγγρης
Διευθυντὴς

Μὲ αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν ἀπὸ ἀλλοῦται καὶ αἱ Φόρμαι

Ἔγγραφο ἀρ. 4

1189

Ἔγγραφο ἀρ. 5

Μακαριώτατε.

424

Τὴν ἀξίαν μου ἐπιστολὴν ἔλαβα ἐν Ὑμ. Μακαριότητι εἰς ἣν ὑποκύπτω περὶ τῆς ἐν Κυθήροις μεταθέσεώς μου.

Ἐρωτῶ διὰ τὴν Ὑμ. Μακαριότητα θέλει ὁμιλήσει πρὸς τὸν Ὑπουργὸν Ἐκκλησιῶν τὸν μέγαν Χρυσοστόμην τὸ Σκαρλὰ ὑπὲρ ἐμοῦ διὰ τὸ ἐν Κυθήροις νοσοκομεῖον ἀπερισκέπτως ἀνοιχθὲν ὅπως μεταθέσει ἐμὲ ἐκεῖ.

Εὐχαριστῶν Μακαριώτατε διὰ τὴν ἐποχὴν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν μου. Ἐγὼ ἀπολύω διὰ τὴν Ὑμ. Μακαριότητα δὲν θέλει δυσαρεστηθῆ μᾶλλον θέλει εὐχαριστηθῆ ὅλον μαθάνει περὶ ἐμοῦ ὡς διάπυρα.

Τῆς Ὑμ. Μακαριότητος ὑποκλὴς δοῦλος
Χρυσόστομος Μέγρος

Σταγάνων.
Τῇ 19/31/3/86.

Ἔγγραφο ἀρ. 6

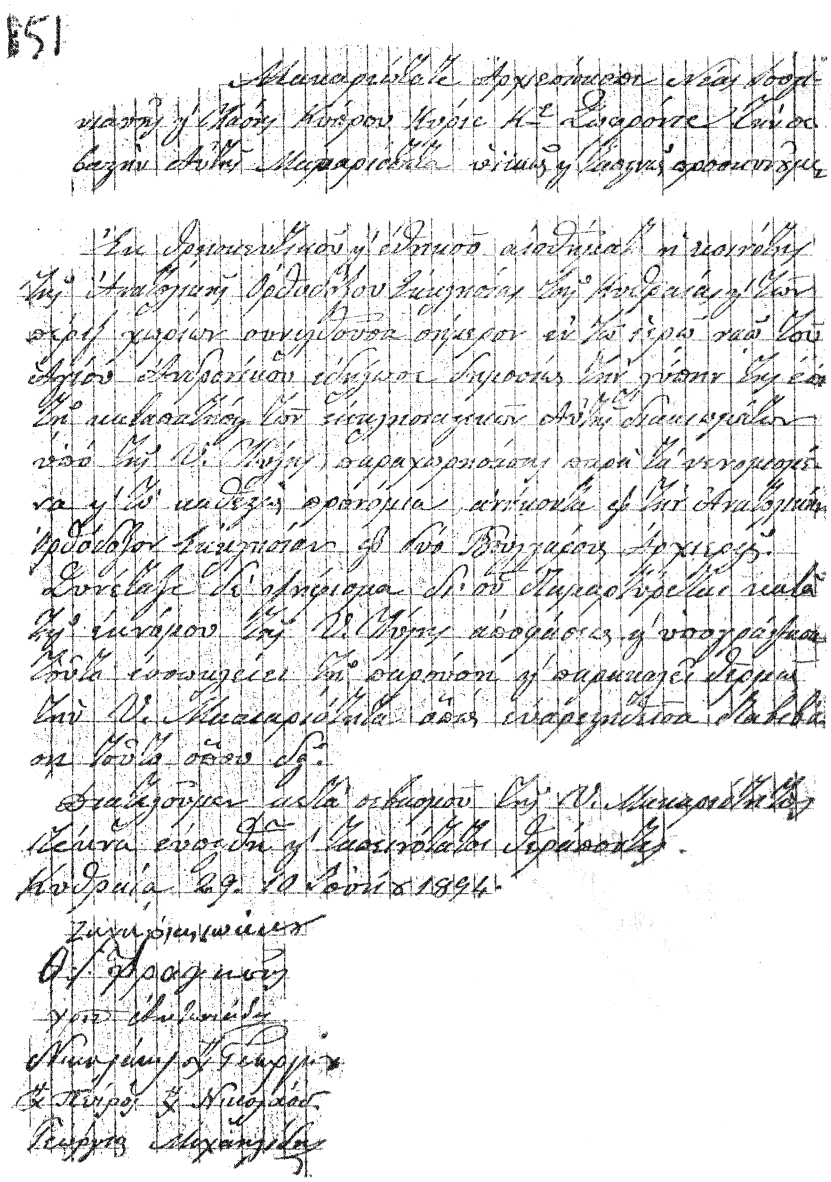

Ἔγγραφο ἀρ. 7

Σήμερον ἡμ. 7ην τοῦ μηνὸς Ἰουλίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 1888 συνελέγημεν ἐν τῷ συνεδρίῳ ἡμῶν οἱ ὑπογεγραμμένοι ἐκ τῶν ἀρρένων τῶν ἐγγεγραμμένων ἐν τῷ ἐνορίᾳ τῆς Κυθρέας περὶ τῆς ἐνορίας ὡς ἐκ τῶν ἀνακειμένων ἐρωτήσεων ἀποδημούντων, ὅσον μὲν ἐργαζομένων ἐν Ἑλλάδι ἐπιβοσκόντων καὶ γεωργούντων ἐν τῇ ἐνορίᾳ Σωτείρης ἄλλοι ἀπουσιάζουσι καὶ ἀμελοῦσι τοῦ ἀγροκτήματος ἔνεκα ὡς ἀπὸ ἀνάγκης ἀφορμῶντες ἢ ἀπὸ ἀργίας) ἐπιμόνως καὶ διαρκῶς ἐν ὑπαίθρῳ ἐνορίᾳ ἔσεσθαι ἀπασφαλιζόμενοι ἐν τῇ ἐξῆς.

Ἐν τῇ ἐνορίᾳ Σωτείρης, ἐν τῷ Διδασκαλείῳ Πρόεδρος Ζαχαρίου Παπᾶ Γεωργίου ὁ Λογοθέτου Ἱερομονάχου ὁ ἐν τῷ ἀγοράσαι μικρὸν Σοφρονίου ἐκ Μιλοπόταμου ὁ Ζαβογιαννοῦ Ἀνδρούζη.

Ἐν τῇ ἐνορίᾳ Χαϊδαμωνίσσης, ἐν τῷ Διδασκαλείῳ Πρόεδρος Ζαχαρίου Παπᾶ Γεωργίου ὁ Λογοθέτου Ἱερομονάχου ὁ ἐν τῷ ἀγοράσαι μικρὸν Ἀντωνίου Μιχαήλ, ἐκ τοῦ Γεωργίου Γεωργίου Κυπριανίνου ὁ ἐκ Χρόνου ἐκ Γαϊδουρίου.

Ἐν τῇ ἐνορίᾳ ἁγίου Ἀνδρονίκου, ἐν τῷ Διδασκαλείῳ Παπᾶ Χριστοδούλου Δ. Μυρ[illegible] καὶ ἐν τῷ ἀγοράσαι μικρὸν Χριστοδούλου Ἀνδρέου Δημοσιούνου Ἰ. Φραγκιοῦ ὁ ἁγίου Ἀνδρέου ὁ Ζαχαρίου ἐκ Μυρτίου.

Ἐν τῇ ἐνορίᾳ ἁγίου Ἀνδρονίκου Γεωργίου, ἐν τοῦ Διδασκαλείου Παπᾶ Χριστοφόρου Μυρτίου ὁ ἐν τῷ ἀγοράσαι μικρὸν ἐκ Γιάννη ἐκ Ἀντωνίου Μυρτίου ἐκ Γεωργίου ὁ Καζαντίνου ἐκ Ἰωάννου.

Ἐν τῇ ἐνορίᾳ ἁγίας Μαρίνης, ἐν τοῦ Διδασκαλείου Παπᾶ Καζαντίνου Πέτρου Πέτρου ὁ ἐν τῷ ἀγοράσαι μικρὸν Μυρτίου Γιαννοῦ Βασιλείου Γιάννη, Μυρτίου ἐκ Ἀντωνίου, ὁ Γεωργάκη ἐκ Χριστοδούλου.

Καὶ ἐν τῇ ἐνορίᾳ Χρυσοῦδος ἐν τοῦ Διδασκαλείου Παπᾶ Καζαντίνου Πετρούδου, ὁ ἐν τῷ ἀγοράσαι μικρὸν ἐκ Γεωργίου ἐκ Πέτρου, ἐκ Γιωρίου ἐκ Ἀθανασίου, ἐκ Μιχαήλ ἐκ Ἀθανασίου ὁ Καζῆ Τσιλιαδούρου. Οἱ ἄνω ὑπεδείχθησαν ὑπαίθριοι ὁ ἐργάτης ἐκ τῆς ἐνορίας

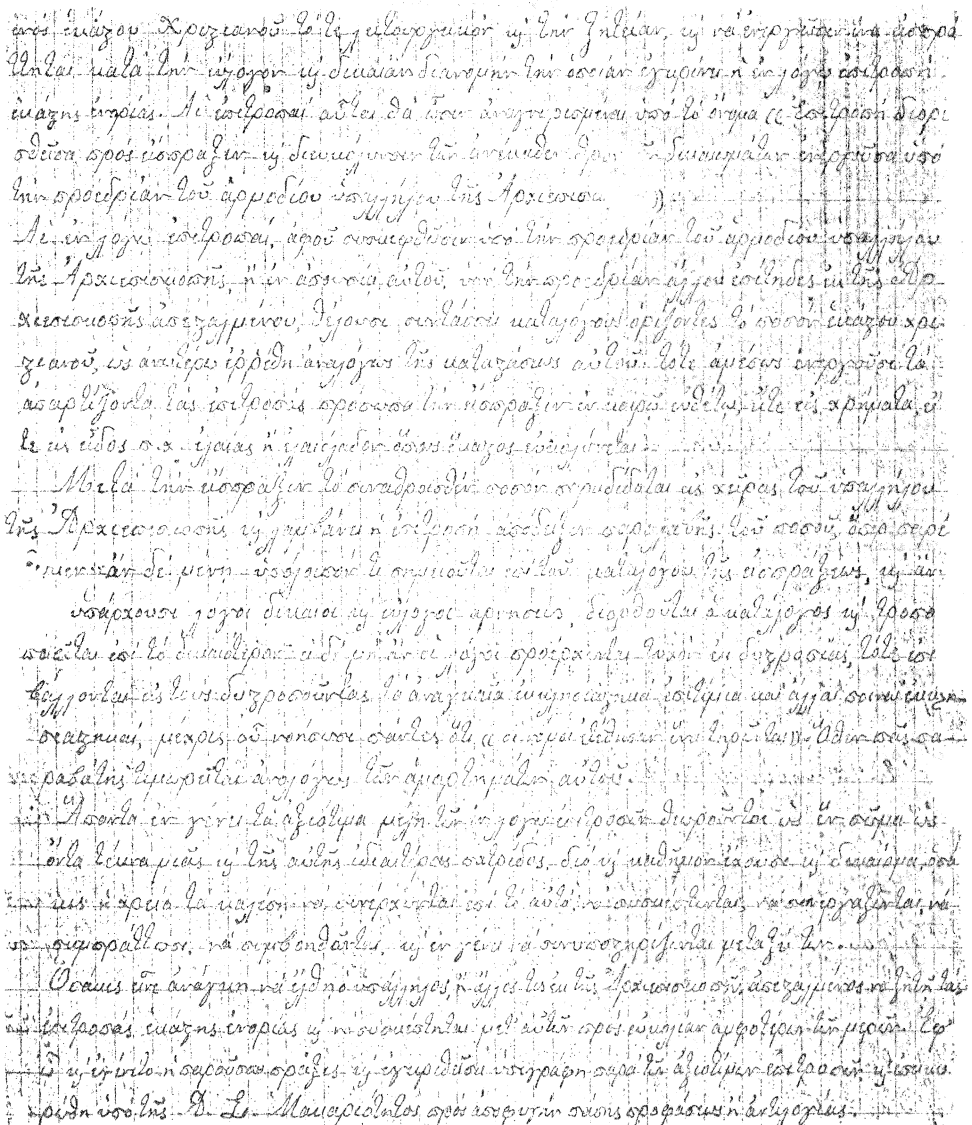
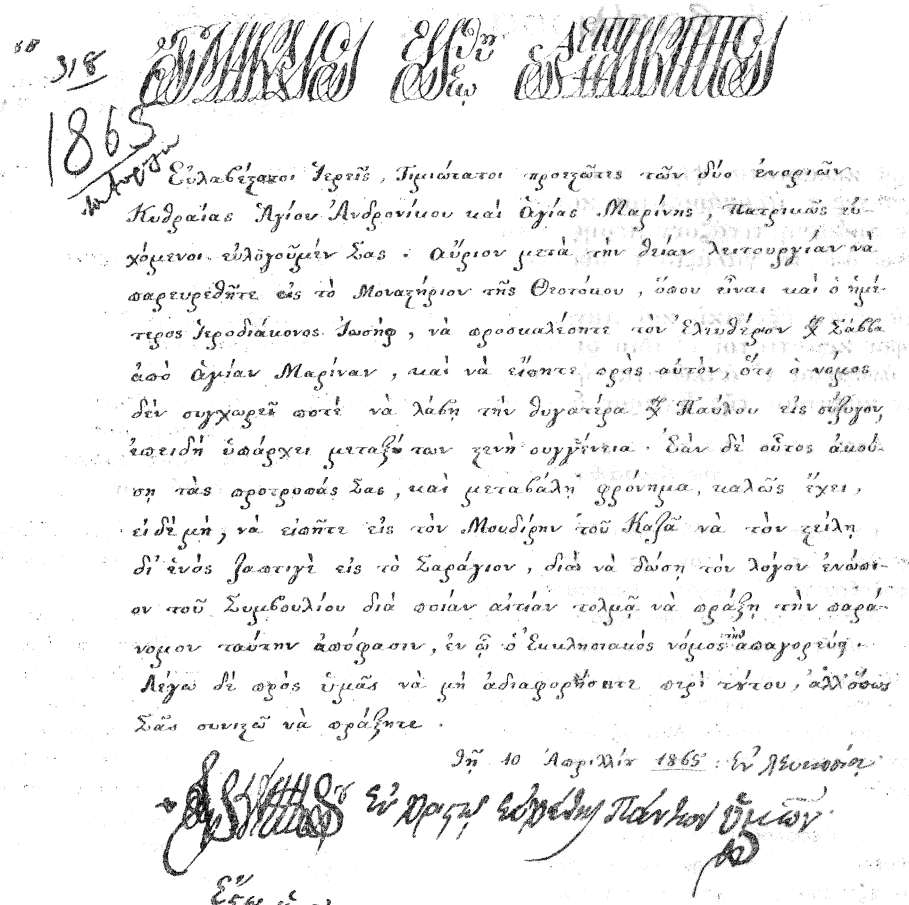
Ἔγγραφο ἀρ. 8